

Handleiding voor leerkrachten

Digitale les | Kinderrechten

Bovenbouw basisonderwijs

Verantwoording

Elk kind heeft rechten! Zo heeft iedereen tot achttien jaar recht op schoon water, onderwijs en goede voeding. Maar wist u dat kinderen ook recht hebben op privacy, het hebben van een eigen mening en op informatie? Al deze rechten zijn vastgelegd in een speciaal verdrag dat geldt voor álle kinderen tot achttien jaar: het VN-Kinderrechtenverdrag.

Kinderen die hun rechten kennen, kunnen beter voor zichzelf opkomen. Het is zelfs in het Kinderrechtenverdrag opgenomen dat kinderen geïnformeerd moeten worden over hun rechten. Een mooi moment om daar bij stil te staan is 20 november, de Internationale dag voor de Rechten van het Kind.

Deze gratis digiles informeert leerlingen uit groep 7 en 8 over kinderrechten. Want UNICEF vindt het belangrijk dat kinderen weten welke rechten zij hebben, zodat zij voor zichzelf en voor kinderen wereldwijd kunnen opkomen. Deze les geeft u handvatten om kinderrechten in Nederland en in de rest van de wereld klassikaal te bespreken.

Aanvullende lessuggesties

Wilt u naast de digiles meer aandacht besteden aan kinderrechten en het werk van UNICEF?

- Op www.unicef.nl/leerkracht vindt u meer informatie over kinderrechten en de thema's van UNICEF.
- Het Kinderrechtenverdrag inzien? Op www.unicef.nl/school vindt u een kindvriendelijke versie van het verdrag. Leuk om uit te delen tijdens deze les.
- Wilt u met uw klas een film maken over kinderrechten? Ga dan aan de slag met de les over 'media-educatie' en doe mee met het UNICEF Kinderrechten Film Festival! Meer informatie hierover vindt u op www.krff.nl.
- Onze jeugdvoorlichters geven gastlessen over UNICEF en kinderrechten. Vraag een gratis gastles aan via educatie@unicef.nl.
- Op www.unicef.nl/school vinden leerlingen meer informatie, video's en foto's over kinderrechten en de thema's van UNICEF. Handig bij het voorbereiden van een spreekbeurt of werkstuk.

Achtergrondinformatie

UNICEF is de kinderrechtenorganisatie van de Verenigde Naties en heeft de volgende opdracht: ervoor zorgen dat elk land de rechten van kinderen respecteert en naleeft. We gunnen alle kinderen een onbezorgde jeugd waarin ze kunnen spelen en leren, hun talenten kunnen ontwikkelen en volop kansen krijgen. Want we geloven in kinderen, in wat er van elk van hen kan worden én in wat ze voor de wereld kunnen betekenen. We willen kinderen de best mogelijke kindertijd geven. We helpen ze op elk gebied van hun leven, of het nou gaat om onderwijs, bescherming of goede zorg. Het maakt voor ons niet uit waar ze wonen, waarin ze geloven en wat hun afkomst is. We zijn er voor hen, onvoorwaardelijk. Omdat zoveel bij kinderen begint.

Kerdoelen

Deze digiles informeert leerlingen over kinderrechten. De les sluit goed aan bij de kerndoelen Nederlands (mondeling en schriftelijk onderwijs) en Oriëntatie op jezelf en de wereld (mens & samenleving en ruimte):

Nederlands

Mondeling

Kerdoel 3: De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.

Schriftelijk

Kerdoel 4: De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve teksten.

Oriëntatie op jezelf en de wereld

Mens en samenleving

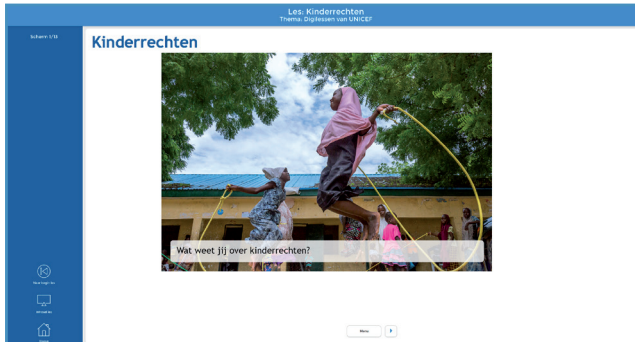
Kerdoel 34: De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.

Ruimte

Kerdoel 47: De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland.

Toelichting en aanvullende informatie

Scherf 1 Wat weet je over kinderrechten?

Vraag aan de leerlingen wat ze weten over kinderrechten. Laat de leerlingen in hun schrift of op Post-its opschrijven wat ze weten over dit thema. U kunt ook samen met de leerlingen een woordweb op het digibord maken.

Scherf 2 Wat zijn kinderrechten?

Vertel aan de hand van de termen op het digibord het volgende over kinderrechten:

Kinderrechten zijn speciale regels voor kinderen die hen extra beschermen. Het zijn rechten die minimaal nodig zijn om ervoor te zorgen dat een kind gezond en veilig kan opgroeien. Kinderrechten gelden voor alle kinderen tot achttien jaar, waar ook ter wereld. In het Verdrag voor de Rechten van het Kind staan 54 artikelen, waarvan 41 rechten, met afspraken over de rechten van kinderen en jongeren.

Scherf 3 Kinderrechtenclip

Bekijk de kinderrechtenclip. Vraag de leerlingen vooraf

om goed op te letten en minimaal één kinderrecht op te schrijven waarvan ze nog niet wisten dat het een kinderrecht is. De volgende kinderrechten komen duidelijk in beeld in de clip:

- Artikel 10: recht om op te groeien in een gezin
- Artikel 8: recht op een naam en identiteit
- Artikel 24: recht op schoon water
- Artikel 24: recht op voeding
- Artikel 28: recht op onderwijs
- Artikel 12: recht op mening geven
- Artikel 31: recht op vrije tijd
- Artikel 16: recht op privacy
- Artikel 2: recht op gelijkheid
- Artikel 17: recht op informatie

Na het tonen van de clip kunt u de leerlingen vragen welk kinderrecht nieuw voor ze is en wat ze van dat kinderrecht vinden.

Scherf 4 Waaron zijn kinderrechten belangrijk?

Vul samen met de leerlingen de juiste woorden op de lege plekken in. Wanneer alle woorden zijn ingevuld, kunt u aan de hand van de zinnen aangeven waarom kinderrechten zo belangrijk zijn.

- Kinderen moeten extra worden **beschermd** en daarom zijn deze **afspraken** zo belangrijk.
- Kinderrechten zijn afspraken tussen **landen** over hoe we met **kinderen** moeten omgaan.
- Kinderrechten zorgen ervoor dat kinderen **veilig** en gezond kunnen **opgroeien**.

In het VN-Kinderrechtenverdrag zijn alle afspraken over de rechten van het kind vastgelegd. Geef aan dat het vastleggen van deze afspraken erg belangrijk is omdat landen zich op deze manier moeten houden aan de afspraken die ze samen hebben gemaakt. U kunt dit bijvoorbeeld toelichten door een vergelijking te maken met de afspraken die u in de klas met de leerlingen maakt. Wat gebeurt er als een leerling of de juf/meester zich niet aan de afspraken houdt? Wanneer een land zich niet aan het Kinderrechtenverdrag houdt, dan wordt het land er door de andere landen op aangesproken en/of het land moet verantwoording afleggen aan het VN-Kinderrechtencomité in Genève. Dit comité bestaat uit kinderrechtensdeskundigen die toezicht houden en landen erop aanspreken als ze zich niet aan het Kinderrechtenverdrag houden.

Lestip:

Vraag aan de leerlingen of ze weten welk land het verdrag niet heeft goedgekeurd.

Antwoord: Somalië en Zuid-Soedan hebben onlangs het Kinderrechtenverdrag ondertekend. Er is nu nog maar één land in de hele wereld dat het verdrag niet heeft goedgekeurd. Dat is Amerika. In Amerika wil men liever niet dat andere landen zich bemoeien met hun regels. Ook moet elke staat afzonderlijk het verdrag goedkeuren.

Scherf 5 Wat staat er in het Kinderrechtenverdrag?

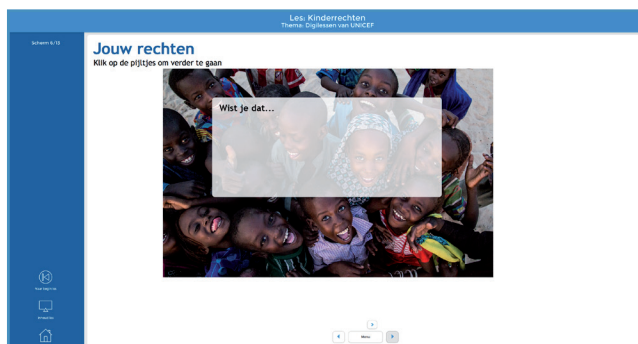
Vertel de leerlingen dat alle rechten van kinderen even belangrijk zijn en zijn vastgelegd in het Kinderrechtenverdrag. Het verdrag kun je opdelen in vier verschillende soorten rechten, namelijk:

- Rechten die kinderen helpen om **gezond op te groeien**: bijvoorbeeld onderwijs, gezondheidszorg, onderdak en voeding.
- Rechten die kinderen **beschermen**: bijvoorbeeld bescherming tegen kinderarbeid, mishandeling of oorlog.
- Rechten waarmee kinderen **voor zichzelf kunnen opkomen en van zich kunnen laten horen**: bijvoorbeeld recht op eigen mening, informatie en privacy.
- Rechten die gelden voor **extra kwetsbare kinderen**: bijvoorbeeld vluchtelingenkinderen of kinderen met een handicap.

Na uw toelichting over de indeling van de verschillende soorten rechten, kunt u de leerlingen vragen om het juiste type recht naar de juiste foto te slepen.

Scherf 6 Wist je dat?

...je ouders niet mee mogen lezen met je WhatsApp?

...je recht hebt op je eigen mening?

...alle kinderen gelijk zijn?

...je recht hebt op vrije tijd?

Laat de 'wist je datjes' een voor een op het scherm verschijnen. Ga naar aanleiding van deze feiten het gesprek aan met de leerlingen over hun rechten. Wat vinden ze bijvoorbeeld van het feit dat ze recht hebben op privacy? En is het recht op privacy minder belangrijk als blijkt dat je in gevaar bent? Bijvoorbeeld wanneer je wordt gepest via WhatsApp en je ouders meekijken, zodat het pesten kan worden gestopt. Hieronder vindt u een extra toelichting per 'wist je datje'. Vraag de leerlingen of ze voorbeelden kunnen geven van het recht op je eigen mening. Wat is ervoor nodig om uit te komen voor je eigen mening? Denk aan wederzijds respect, luisteren naar de ander en de mogelijkheid krijgen om te zeggen wat je vindt. Daarnaast kunt u het recht op bescherming tegen discriminatie in de klas bespreken en het feit dat alle kinderen gelijk zijn. Zijn alle kinderen altijd gelijk in de klas?

Extra uitleg:

Wist je dat... je ouders niet mee mogen lezen met je WhatsApp?

Elk kind heeft recht op privacy. Dat betekent dat je ouders, of anderen, niet zomaar mee mogen lezen met je WhatsApp-gesprekken, je e-mails of brieven. Pas wanneer je ouders denken dat je in gevaar bent (bijvoorbeeld omdat je wordt lastiggevallen), mogen ze dit recht op privacy schenden. Je hebt namelijk ook recht op bescherming. Dat recht gaat dan voor.

Artikel 16 van het VN-Kinderrechtenverdrag

Wist je dat... je recht hebt op je eigen mening?

Als kind heb je recht op je eigen mening. Je mag meepraten over zaken die jou aangaan. In het Kinderrechtenverdrag staat ook dat er goed moet worden geluisterd naar jouw mening. Laat dus van je horen als het gaat om jouw rechten!

Artikel 12 van het VN-Kinderrechtenverdrag

Wist je dat... alle kinderen gelijk zijn?

Alle kinderen hebben dezelfde rechten. Dat betekent dat elk kind recht heeft op onderwijs, een dokter en genoeg te eten. Of je nu een jongen bent, of een meisje. Of je gelooft, of juist niet. Of je een verblijfsvergunning hebt, of hier zonder papieren woont. Kortom: je mag niet gediscrimineerd worden. Elk kind heeft recht op alle rechten uit het VN-Kinderrechtenverdrag.

Artikel 2 van het VN-Kinderrechtenverdrag

Wist je dat... alle kinderen recht hebben op spel en vrije tijd?

Ieder kind heeft recht op rust en vrije tijd. Het gaat dan over spelen en sporten, maar ook naar het theater gaan of een muziekinstrument bespelen, valt hieronder. Dit is best een bijzonder recht, want je vindt het in geen enkel ander internationaal verdrag terug.

Artikel 31 van het VN-Kinderrechtenverdrag

Lestip:

Download de kindvriendelijke versie van het VN-Kinderrechtenverdrag en vraag de leerlingen om in het boekje op te zoeken welke rechten er horen bij:

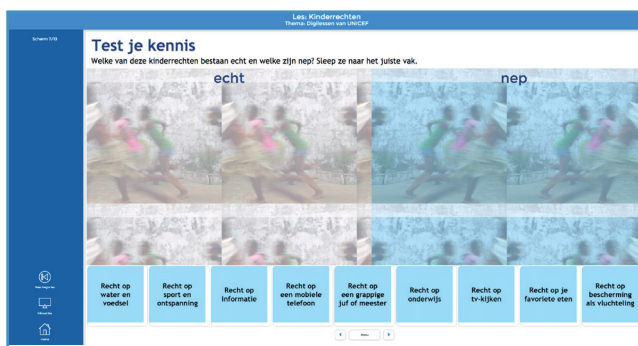
Het recht om te chillen

Artikel 15: de officiële tekst is 'vrij om in groepen bij elkaar te komen en te vergaderen'.

Artikel 31: het recht op spel en vrije tijd. Dat is een bijzonder recht dat alleen in dit verdrag is vastgelegd.

De kindvriendelijke versie van het verdrag kunt u hier downloaden: www.unicef.nl/school.

Scherf 7 Test je kennis

Daag de leerlingen uit om aan te geven of een recht echt of nep is. Laat de leerlingen de rechten naar het juiste vak slepen. Vraag ook bij elk recht waarom een leerling denkt dat dit recht echt of nep is.

Echt:

- Recht op water en voedsel
- Recht op informatie
- Recht op onderwijs
- Recht op sport en ontspanning
- Recht op bescherming als vluchteling

Nep:

- Recht op je favoriete eten
- Recht op een mobiele telefoon
- Recht op een grappige juf of meester
- Recht op huisdieren
- Recht op tv kijken

Lestip:

Wilt u de uitgebreide versie van het Echt en nep rechten-spel spelen? Knip dan de 'echt en nep rechten' afbeeldingen uit de Spreekbeurtinformatie Kinderrechten en laat de leerlingen alle 'echt en nep rechten' sorteren. Zie <https://school.unicef.nl/media/3880502/spreekbeurtinfo.pdf>

Scherf 8 Kinderrechten in Nederland

Vraag de leerlingen of de stelling juist of onjuist is.

'Kinderrechten in Nederland zijn voor alle kinderen in Nederland goed geregeld'

Het antwoord is 'onjuist'.

Toelichting:

Ook Nederland moet zich houden aan het Kinderrechten-verdrag. Het gaat goed met de rechten van kinderen in Nederland, maar helaas geldt dat niet voor alle kinderen. Zo zijn er nog veel kinderen die in armoede moeten opgroeien. Ook zijn er veel gevluchte kinderen die niet naar school gaan of die heel vaak van het ene naar het andere asielzoekerscentrum moeten verhuizen, waardoor ze niet echt vrienden en vriendinnen kunnen maken. Er zijn dus ook in Nederland nog steeds kinderrechten die geschonden worden.

UNICEF komt op voor deze rechten door in gesprek te gaan met de overheid. Daarnaast doet UNICEF onderzoek en geeft advies aan de overheid om zo de situatie van kinderen te verbeteren.

Scherf 9 Kinderrechten in de wereld

Zoals op de vorige slide aangegeven, gaat het in Nederland goed met het naleven van kinderrechten, maar er zijn plekken op de wereld waar het minder goed gaat met kinderrechten. Laat de leerlingen aan de hand van de wereldkaart zien op welke plekken o.a. kinderrechten worden geschonden.

Ivoorkust: Recht op bescherming tegen kinderarbeid. Kinderarbeid is een groot probleem in Ivoorkust. In het West-Afrikaanse land werken 1,4 miljoen kinderen tussen de 5 en 17 jaar als kind-arbeider. Veel van deze kinderen werken op de cacao-velden. Een werkweek van 51 uur is hier niet ongewoon! Meestal werken kinderen omdat hun ouders niet genoeg verdienen. Zonder hun loon is er geen geld voor eten. Veel kinderen die moeten werken, kunnen niet naar school. Als zij geen kans krijgen om te leren, kunnen ze zich niet ontwikkelen.

UNICEF zorgt ervoor dat kinderarbeid wordt opgespoord en aangepakt, we zorgen voor speel- en leerplekken voor werkende kinderen en we leggen aan ouders en bazen uit waarom onderwijs zo belangrijk is.

Mozambique: Recht op gezonde voeding

Kinderen hebben recht op goede en gezonde voeding. Een appel bij het ontbijt en brood mee naar school: voor ons vaak heel normaal. Voor veel kinderen in Mozambique is dit minder vanzelfsprekend. Er is niet genoeg eten of mensen weten niet goed wat gezond eten is. In Mozambique is bijna de helft van de kinderen ondervoed. Dit komt doordat kinderen bijvoorbeeld alleen maar cassavepap of rijst eten. Daar zitten niet voldoende vitamines, mineralen, eiwitten, koolhydraten en vetten in. Als kinderen niet gezond en gevarieerd eten, worden ze sneller ziek.

UNICEF werkt samen met regeringen om het ondervoedingsprobleem aan te pakken. We zorgen ervoor dat er voorlichting wordt gegeven, dat er vitamines en mineralen aan eten wordt toegevoegd en dat kinderen worden gemeten en gewogen. Ernstig ondervoede kinderen krijgen zakjes voedzame pindapasta om extra aan te sterken.

Nepal: recht op schoon water

Kinderen hebben recht op schoon drinkwater en toegang tot sanitaire voorzieningen zoals een toilet. Voor ons is het normaal dat we de kraan open doen en dat daar schoon water uit komt. Maar in veel gebieden op de wereld is er te weinig of alleen vies water, zoals in Nepal. Kinderen kunnen hierdoor ziek worden. Ze krijgen bijvoorbeeld infecties of diarree. Vaak zijn deze kinderen arm en eten ze niet gezond en gevarieerd. Hierdoor zijn zij zwakker en is ziek worden extra gevaarlijk. In 2011 overleden wereldwijd 1,1 miljoen kinderen onder de 5 jaar aan de gevolgen van vuil drinkwater en slechte hygiëne. Dat is ongeveer net zoveel als het aantal mensen dat in Limburg woont!

Met hulp van UNICEF worden er waterpunten aangelegd. Ook krijgen kinderen informatie over hygiëne, zeepgebruik en handen wassen. Er wordt gezorgd dat er genoeg toiletten op school zijn.

Syrië: recht op bescherming in oorlogssituatie

UNICEF helpt kinderen in noodsituaties aan water, voedsel, zorg, bescherming en onderwijs. Bijvoorbeeld in Syrië waar op dit moment een hevige strijd is. Miljoenen Syrische kinderen zijn gevlucht voor het geweld in hun land. Daarom leven ze vaak in tentenkampen in Libanon, Irak, Egypte, Jordanië of Turkije.

In dit soort noodsituaties zorgt UNICEF er bijvoorbeeld voor dat er schoon drinkwater is en dat er nood onderwijs gegeven wordt aan kinderen.

Scherf 10 Kinderarbeidclip

Op de vorige slide hebben de leerlingen kunnen zien dat kinderarbeid in de Ivoorkust een groot probleem is. Licht het recht op bescherming tegen kinderarbeid nog verder toe door met de klas naar deze clip te kijken. In de clip wordt het probleem van kinderarbeid uitgelegd.

Scherf 11 Welk kinderrecht zou jij willen toevoegen?

De leerlingen hebben in deze les meer geleerd over kinderrechten. Het Kinderrechtenverdrag bestaat inmiddels al meer dan 25 jaar. UNICEF is benieuwd welk kinderrecht volgens kinderen ontbreekt en nog toegevoegd zou moeten worden aan het VN-Kinderrechtenverdrag.

Vraag de leerlingen welk nieuw kinderrecht zij willen toevoegen aan het verdrag. Mochten ze geen nieuw kinderrecht weten, dan kunt u vragen welk kinderrecht zij het belangrijkste vinden.

UNICEF Nederland hoort graag welke rechten uw leerlingen hebben bedacht. U kunt dit met ons delen door te e-mailen naar educatie@unicef.nl en/of een foto te plaatsen op Instagram @UNICEFNederland.

Lestip:

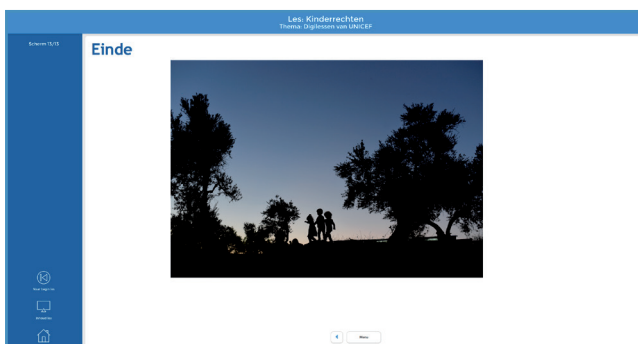
Wilt u een gastles over kinderarbeid of bijvoorbeeld over kinderen op de vlucht? Onze vrijwillige jeugdvoorlichters komen graag in uw klas deze les geven. Vraag een gratis gastles aan via educatie@unicef.nl.

Scherms 12 Aan de slag met kinderrechten

Wilt u na deze les meer aandacht besteden aan kinderrechten in de klas? Leerlingen kunnen via het UNICEF Kinderrechten Film Festival op een creatieve wijze hun mening geven over kinderrechten. Ga aan de slag met de digiles over media-educatie en het UNICEF Kinderrechten Film Festival. Hierin leren de leerlingen in één les, hoe ze met de Mini Movie Maker app, eenvoudig een film kunnen maken. De beste inzendingen die vóór 1 maart 2017 zijn opgestuurd, winnen een filmworkshop op school, waarbij een filmcoach met de klas een verbeterde versie van de mini movie maakt. Deze film gaat dan in première in een echte bioscoop en maakt kans op de landelijke finale, waar we de klas met een bus naartoe brengen.

Meedoen? Bekijk dan nu www.primaindeklas.nl/lesson/menu/398?hash=c673aef7 en vul het inschrijfformulier in via www.krff.nl.

Scherms 13 Einde